

Процесуальні рішення та статус підозрюваного у кримінальному процесі

Досудове розслідування як ключовий етап реалізації принципів кримінального процесу в Україні

ВСТУП

Від абстрактних принципів до конкретних наслідків

На стадії досудового розслідування кримінальний процес набуває конкретних юридичних форм через ухвалення процесуальних рішень та визначення процесуального статусу його учасників. Саме в цій площині абстрактні принципи кримінального процесу — законність, змагальність, презумпція невинуватості, право на захист — перетворюються на конкретні юридичні наслідки для особи.

Напрямок
розслідування

Визначають межі та
вектор
процесуальної
діяльності

Обсяг прав

Впливають на
процесуальні
можливості
учасників

Судовий
розгляд

Створюють
передумови для
ефективного
правосуддя

Процесуальні рішення слідчого і прокурора

Що таке процесуальне рішення?

Офіційно виражений у передбаченій КПК формі владний акт слідчого, дізнавача або прокурора, ухвалений у межах їх компетенції

КПК України не дає єдиного універсального визначення процесуального рішення, однак системний аналіз норм КПК дозволяє зробити висновок, що саме через процесуальні рішення реалізується функція обвинувачення на досудовому розслідуванні.

Процесуальне рішення спрямоване на:

- Ініціювання, зміну або припинення процесуальних правовідносин
- Визначення процесуального статусу учасників
- Рух кримінального провадження на певному етапі

Види процесуальних рішень

1

За суб'єктом ухвалення

- Процесуальні рішення слідчого
- Процесуальні рішення дізнавача
- Процесуальні рішення прокурора як процесуального керівника

2

За процесуальною формою

- Постанови (основна форма рішень)
- Повідомлення (зокрема, повідомлення про підозру)
- Клопотання до слідчого судді

Саме постановою є базовою формою процесуального рішення слідчого та прокурора, що прямо впливає з загальних вимог КПК до оформлення процесуальних рішень.

Три стовпи законного процесуального рішення

Законність

Рішення має бути ухвалене уповноваженим суб'єктом у межах компетенції з дотриманням процесуальної форми

Обґрунтованість

Рішення повинно спиратися на фактичні дані, здобуті у встановленому законом порядку, з логічним зв'язком між обставинами

Мотивованість

Процесуальне рішення має містити чітке викладення мотивів та пояснення обраного варіанту

❏ Будь-яке рішення, ухвалене поза межами повноважень або з істотним порушенням процедури, є процесуально вразливим і може бути предметом судового контролю.

Типові процесуальні рішення на досудовому розслідуванні

Визначення підслідності

Постанова про визначення підслідності кримінального провадження

Початок розслідування

Постанова про початок досудового розслідування у зв'язку з внесенням відомостей до ЄРДР

Закриття провадження

Постанова про закриття кримінального провадження

Залучення захисника

Постанова про залучення захисника або відмову в задоволенні клопотання

Скасування рішень

Процесуальні рішення прокурора щодо скасування незаконних рішень слідчого

Повідомлення про підозру

Ключове рішення, що змінює процесуальний статус особи

Оскарження як гарантія прав учасників

Процесуальні рішення слідчого і прокурора не є остаточними з точки зору їх правової оцінки. КПК України передбачає можливість оскарження рішень, дій чи бездіяльності слідчого і прокурора та здійснення судового контролю слідчим суддею.

"Процесуальне рішення — це не 'папірець у справі', а точка, в якій абстрактна норма КПК перетворюється на конкретне обмеження або реалізацію прав людини."

Це означає, що будь-яке процесуальне рішення повинно бути ухвалене з урахуванням потенційної перевірки його законності та обґрунтованості.

Повідомлення про підозру: ключовий момент розслідування

Трансформація провадження

З моменту повідомлення про підозру кримінальне провадження переходить у якісно нову фазу — від перевірки версій до офіційного формулювання твердження про причетність особи

Владне рішення

Повідомлення про підозру є владним процесуальним рішенням, яке змінює процесуальний статус особи, запускає нові строки та впливає на обсяг прав і обов'язків сторін

Правова природа повідомлення про підозру

Хоча КПК України не містить легального визначення поняття "повідомлення про підозру", його зміст чітко впливає із системного аналізу норм кримінального процесуального законодавства.

Визначення

Процесуальне рішення слідчого або прокурора, яким особі офіційно повідомляється про підозру у вчиненні конкретного кримінального правопорушення

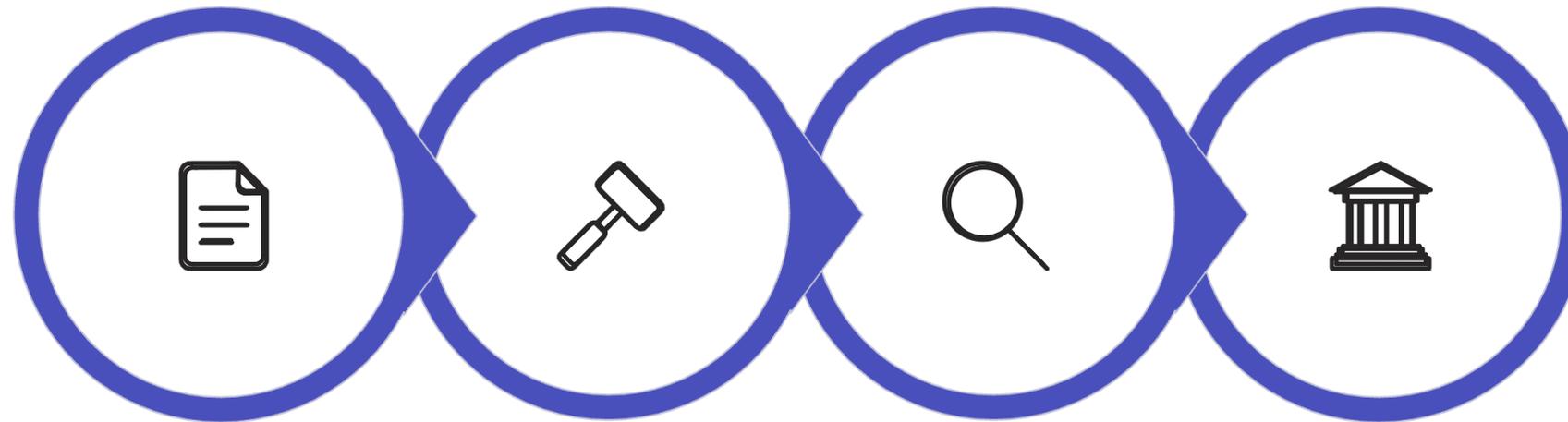
Що це НЕ є

Не є обвинувальним актом, не встановлює винуватість особи, не є актом правосуддя

Що це Є

Початкова форма публічного кримінального обвинувачення, обмежена принципом презумпції невинуватості

Збирання
інформації

Повідомлен
ня про
підозру

Досудове
розслідуван
ня

Судовий
розгляд

Саме тому законодавець висуває до повідомлення про підозру підвищені вимоги щодо його змісту, обґрунтованості та процесуальної коректності.

Підстави для повідомлення про підозру

Стаття 276 КПК України

Повідомлення про підозру здійснюється у разі наявності достатніх доказів, які дають підстави підозрювати особу у вчиненні кримінального правопорушення

Що означає "достатність доказів"?

КПК не зводить достатність до формальної кількості доказів. Йдеться про сукупність фактичних даних, яка:

- Логічно пов'язує особу з подією кримінального правопорушення
- Дозволяє сформулювати обґрунтоване припущення про її причетність
- Виходить за межі гіпотези або припущення

📄 На цьому етапі не вимагається доведення винуватості в обсязі, необхідному для обвинувального вироку. Діє стандарт обґрунтованої підозри, а не доведеності поза розумним сумнівом.

Момент і спосіб повідомлення про підозру

Безпосереднє вручення

1

Шляхом безпосереднього вручення письмового повідомлення особі

Направлення поштою

2

Направлення повідомлення поштою або іншим способом, якщо особу неможливо негайно знайти

Спеціальний порядок

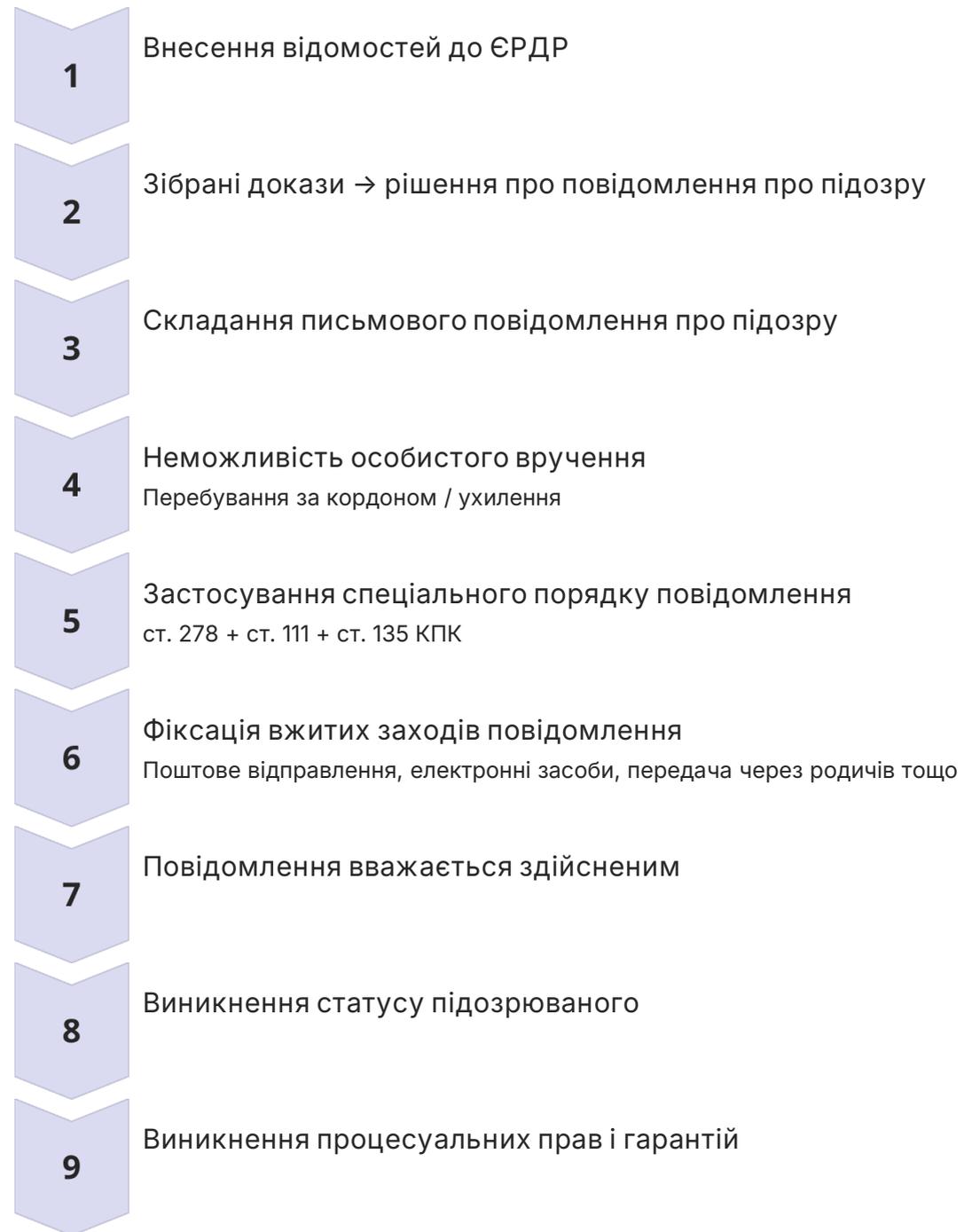
3

У випадках, коли особа перебуває за межами України або ухиляється від явки

Момент повідомлення про підозру має чітко фіксуватися, оскільки саме з нього починається перебіг строків, виникає процесуальний статус підозрюваного та активується повний обсяг прав сторони захисту. Будь-яка невизначеність створює процесуальні ризики.

Як виникає статус підозрюваного без особистого вручення

Процесуальне значення повідомлення про підозру

Трансформація статусу

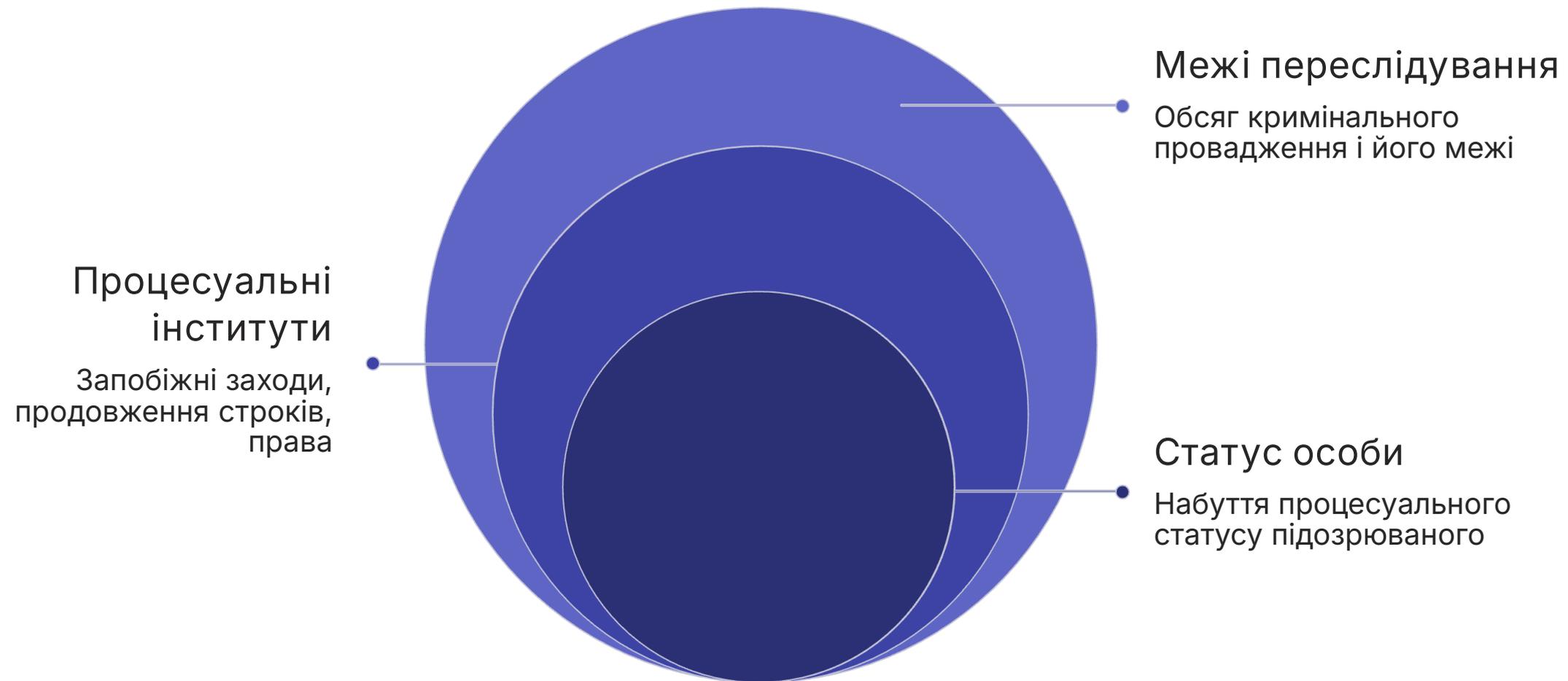
Особа набуває статусу підозрюваного з усім комплексом передбачених КПК прав і гарантій

Умова застосування інститутів

Обрання запобіжних заходів, продовження строків розслідування, укладення угод у кримінальному провадженні

Окреслення меж переслідування

Чітко визначає предмет і межі кримінального переслідування для реалізації права на захист

Повідомлення про підозру дозволяє чітко окреслити предмет і межі кримінального переслідування, що має принципове значення для реалізації права на захист і забезпечення змагальності сторін.

Типові процесуальні проблеми

Передчасне повідомлення

Повідомлення про підозру без належної доказової бази порушує баланс процесу

Формальне викладення

Абстрактне формулювання фактичних обставин позбавляє особу можливості захищатися

Процесуальний тиск

Використання повідомлення про підозру як інструменту тиску на особу

Затягування

Затягування з повідомленням за наявності фактичного кримінального переслідування

"Повідомлення про підозру — це не 'кінець розслідування', а момент, коли держава вперше бере на себе відповідальність за публічне твердження про причетність особи до злочину."

РОЗДІЛ 3

Процесуальний статус підозрюваного

Процесуальний статус підозрюваного є одним із ключових інститутів досудового розслідування, оскільки саме з ним пов'язується повноцінний запуск механізмів захисту особи у кримінальному провадженні. У кримінальному процесі статус підозрюваного не є декларативним — він юридично фіксує момент, коли держава офіційно визнає особу адресатом кримінального переслідування.

Хто є підозрюваним: стаття 42 КПК України

1 Повідомлення про підозру

Особа, якій повідомлено про підозру у вчиненні кримінального правопорушення

2 Затримання

Особа, яка затримана за підозрою у вчиненні кримінального правопорушення

3 Спеціальний випадок

Особа, щодо якої складено повідомлення про підозру, але його не вручено у зв'язку з невстановленням місцезнаходження, проте вжито заходів для вручення

Таким чином, статус підозрюваного не зводиться виключно до факту фізичного вручення повідомлення про підозру. Законодавець виходить із реалій кримінального переслідування і пов'язує виникнення цього статусу з наявністю процесуального рішення та відповідних дій уповноважених органів.

Подвійна функція статусу підозрюваного

Для сторони обвинувачення

Дозволяє реалізувати процесуальні повноваження, спрямовані на кримінальне переслідування

Для сторони захисту

Слугує юридичним "тригером" для активізації механізмів захисту, без яких кримінальний процес втрачає справедливу природу

З моменту набуття статусу підозрюваного особа стає повноцінним учасником кримінального провадження, держава зобов'язана забезпечити їй комплекс процесуальних гарантій, а будь-які подальші процесуальні дії підлягають оцінці з точки зору дотримання права на захист.

Ключові процесуальні права підозрюваного

Право знати суть підозри

Право знати, у вчиненні якого кримінального правопорушення його підозрюють, а також правову кваліфікацію цього діяння

Право на захист

Користуватися правовою допомогою захисника, конфіденційне спілкування, відмовитися від давання показань

Право на участь

Брати участь у слідчих та інших процесуальних діях, які можуть вплинути на права та інтереси

Право на оскарження

Оскаржувати рішення, дії чи бездіяльність слідчого і прокурора через судовий контроль

Перелік процесуальних прав підозрюваного закріплений у статті 42 КПК України і є одним із найбільш розгорнутих у всій системі кримінального процесуального законодавства.

Право на захист як системоутворююче право

Центральне місце в системі прав підозрюваного посідає право на захист. Важливо підкреслити, що право на захист не зводиться до формальної присутності адвоката.

Реальна можливість впливу

Право на захист передбачає реальну можливість впливати на хід розслідування, ініціювати процесуальні дії та ставити під сумнів позицію сторони обвинувачення.

Конфіденційність спілкування

Право на конфіденційне спілкування із захисником без контролю з боку органів досудового розслідування.

Свобода вибору лінії захисту

Право самостійно обирати лінію захисту, включаючи право відмовитися від давання показань або відповідати лише на окремі запитання.

- ❑ Будь-які дії органів досудового розслідування, які створюють лише видимість реалізації права на захист, але фактично позбавляють його змісту, мають оцінюватися як істотні порушення вимог КПК.

Баланс прав та обов'язків підозрюваного

Процесуальні обов'язки

Поряд із правами підозрюваний має і певні процесуальні обов'язки:

- З'являтися за викликом слідчого, прокурора або суду
- Не перешкоджати проведенню процесуальних дій
- Виконувати покладені процесуальні обов'язки у разі застосування запобіжних заходів

Обмеження тлумачення

Однак ці обов'язки не можуть тлумачитися розширено і не повинні використовуватися як засіб процесуального тиску.

Будь-яке обмеження прав підозрюваного має бути:

- Пропорційним
- Законним
- Обґрунтованим

Підозрюваний — центральний носій процесуальних прав

Не об'єкт, а суб'єкт процесу

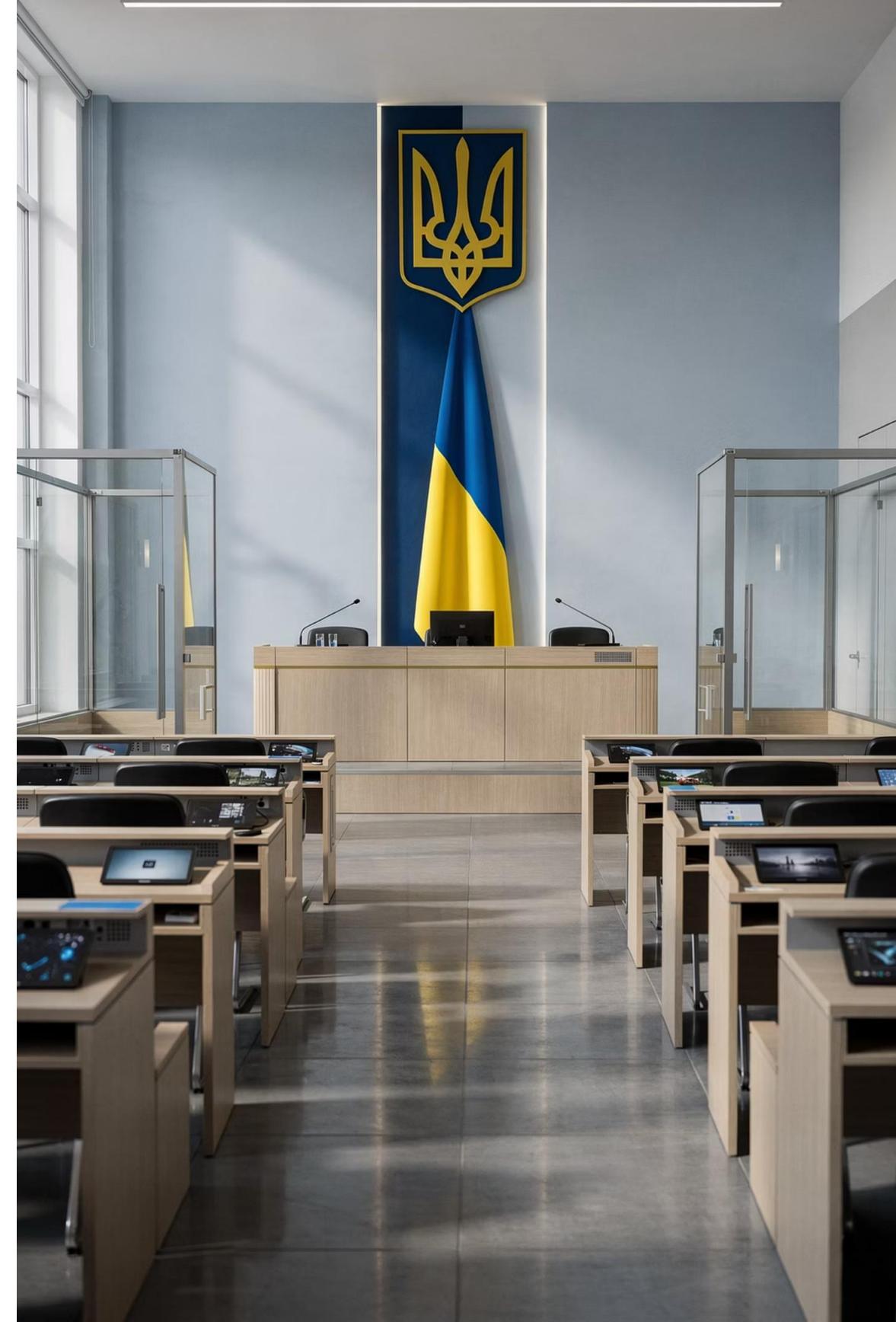
Підозрюваний — це не "об'єкт розслідування", а центральний носій процесуальних прав, без якого досудове розслідування втрачає правовий сенс. Саме через реалізацію прав підозрюваного кримінальний процес набуває справедливого характеру та відповідає принципам верховенства права.

Ключовий висновок: Процесуальні рішення слідчого і прокурора, повідомлення про підозру та статус підозрюваного утворюють єдину систему, в якій абстрактні принципи кримінального процесу перетворюються на конкретні юридичні наслідки для особи. Ефективність цієї системи залежить від дотримання вимог законності, обґрунтованості та мотивованості кожного процесуального рішення.

Процесуальні права сторони захисту та роль прокурора

Сучасний кримінальний процес базується на принципах змагальності та рівності сторін. Сторона захисту є активним учасником формування доказової бази, а прокурор виступає процесуальним керівником, який забезпечує баланс між ефективністю розслідування та дотриманням прав людини.

Сторона захисту: загальна характеристика

Підозрюваний (обвинувачений)

Основний суб'єкт захисту, чії права та інтереси підлягають охороні

Захисник

Професійний представник, який забезпечує кваліфіковану правову допомогу

Законний представник

Діє у передбачених законом випадках для захисту інтересів особи

Сторона захисту є самостійною та рівноправною стороною кримінального провадження. У сучасній моделі кримінального процесу захист розглядається як активний суб'єкт формування доказового матеріалу, процесуальної позиції та правової оцінки подій, а не лише як "противага" обвинуваченню.

Принцип рівності сторін

Компенсаторний характер прав

Процесуальні права сторони захисту мають компенсаторний характер — вони покликані врівноважити об'єктивну асиметрію процесуальних можливостей.

Дві взаємопов'язані функції

- Гарантують захист прав і свобод конкретної особи
- Забезпечують справедливість і легітимність усього кримінального провадження

Формальна рівність сторін не означає їх фактичної симетрії. Сторона обвинувачення володіє апаратом примусу, ресурсами держави та ініціативою у провадженні.

Право на ініціювання процесуальних дій

Одним із ключових прав сторони захисту є право ініціювати проведення процесуальних дій, зокрема шляхом подання клопотань слідчому або прокурору. Це право має фундаментальне значення, оскільки дозволяє захисту впливати на напрям досудового розслідування.

→ Вплив на напрям розслідування

Можливість спрямовувати хід досудового розслідування у необхідному напрямку

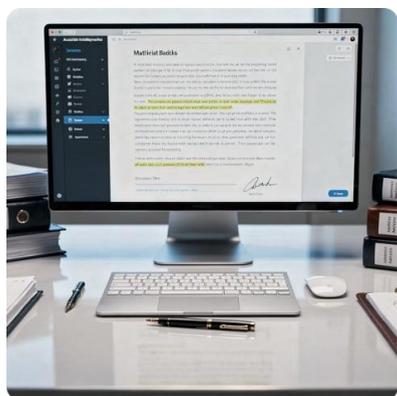
→ Перевірка альтернативних версій

Наполягання на дослідженні інших можливих пояснень подій

→ Збирання виправдувальних доказів

Забезпечення збирання доказів, що виправдовують або пом'якшують відповідальність

Доступ до матеріалів провадження

Динамічний характер

Обсяг доступу змінюється залежно від стадії провадження

Функціональне призначення

Забезпечити підготовку процесуальної позиції, а не задовольнити абстрактну цікавість

Процесуальні права сторони захисту неможливо реалізувати без реального доступу до інформації, якою володіє сторона обвинувачення. Будь-яке безпідставне обмеження доступу до матеріалів провадження послаблює ефективність захисту і може порушувати право на справедливий суд.

Участь у процесуальних діях

Сторона захисту має право брати участь у слідчих (розшукових) та інших процесуальних діях, що проводяться за участю підозрюваного або можуть істотно вплинути на його права та інтереси.

Саме участь сторони захисту у процесуальних діях дозволяє перевести доказування з односторонньої площини у змагальну, що є необхідною умовою справедливого кримінального процесу.

Участь у допитах

Присутність під час слідчих дій

Можливість ставити запитання

Фіксація порушень у протоколах

Збирання та подання доказів

На відміну від застарілих уявлень, сторона захисту не обмежується лише спростуванням доказів обвинувачення. КПК України надає їй право самостійно збирати та подавати докази. Це право є ключовим для формування активної, а не пасивної стратегії захисту.

Отримання документів

Залучення спеціалістів

Ініціювання експертиз

Подання предметів і документів

Право на оскарження

Судовий контроль

Ініціює перевірку законності дій органів розслідування

Мотивація дій

Змушує сторону обвинувачення обґрунтовувати свої рішення

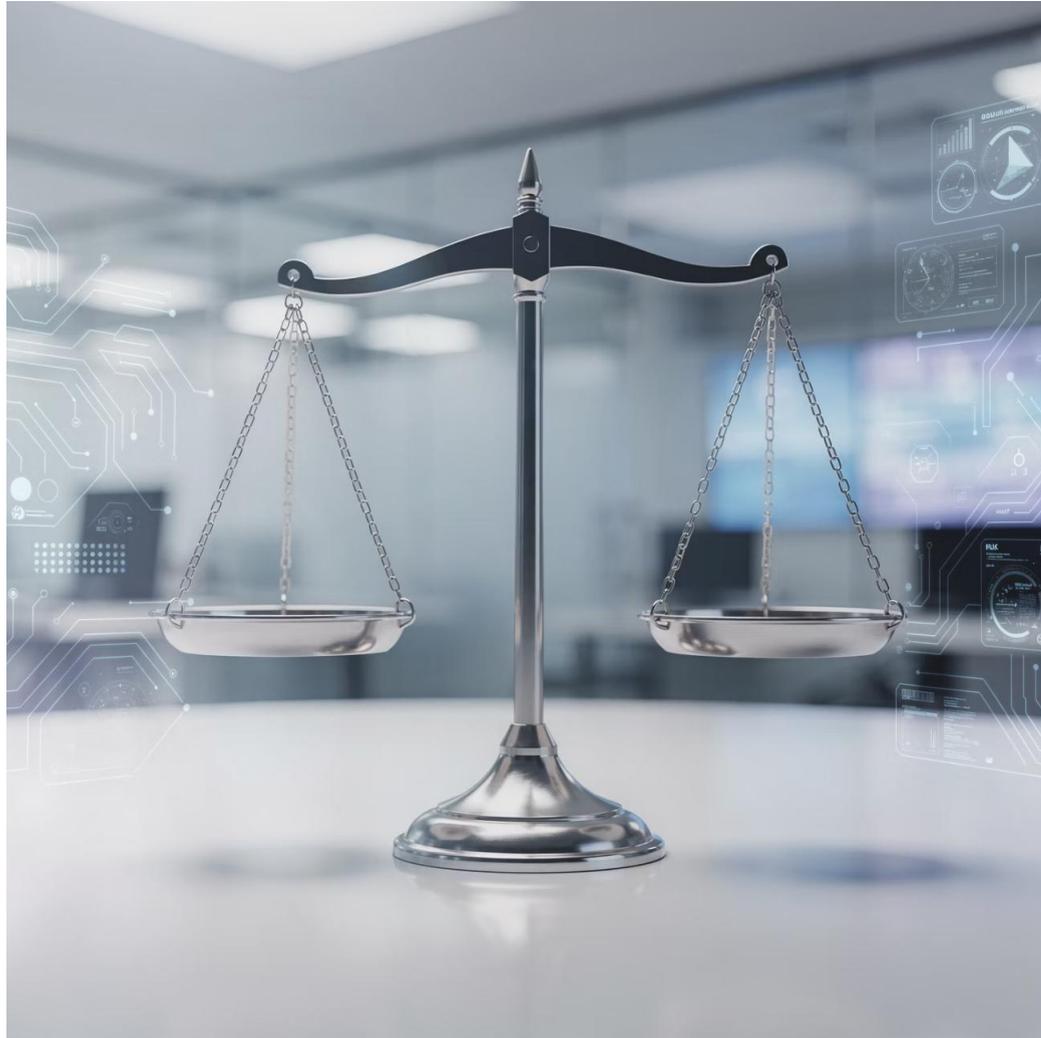

Оперативна реакція

Дозволяє швидко реагувати на порушення прав

Окреме місце в системі прав сторони захисту посідає право оскаржувати рішення, дії або бездіяльність слідчого і прокурора. Це право є не лише формальним засобом захисту, а реальним механізмом впливу на хід розслідування та практичним втіленням принципу верховенства права.

Межі реалізації процесуальних прав

Процесуальні права сторони захисту не є абсолютними. Їх реалізація має здійснюватися у межах, визначених КПК, з урахуванням прав інших учасників та без зловживання процесуальними можливостями.

Водночас будь-які обмеження цих прав повинні бути чітко передбачені законом, обґрунтовані та пропорційні, а не впливати з міркувань доцільності або зручності для органів досудового розслідування.

- Методичний акцент: Ефективний захист — це не кількість заявлених клопотань, а здатність використовувати процесуальні права в потрібний момент і з правильним змістом.

Прокурор як процесуальний керівник

У сучасній моделі кримінального процесу прокурор на стадії досудового розслідування виступає процесуальним керівником, що прямо закріплено у положеннях КПК України. Процесуальне керівництво не є додатковою або факультативною функцією — воно становить сутність ролі прокурора на цій стадії кримінального провадження.

- Організація та спрямування розслідування
- Забезпечення законності й ефективності
- Відповідальність за дотримання прав людини
- Формування публічної позиції держави

Подвійна роль прокурора

Суб'єкт сторони обвинувачення

Формує та підтримує публічне обвинувачення від імені держави

Законодавець свідомо поклав на прокурора обов'язок балансування між ефективністю кримінального переслідування та дотриманням прав людини. Саме через цю фігуру держава демонструє, що кримінальне переслідування не може бути самодостатньою цінністю.

Гарант законності

Зобов'язаний реагувати на порушення незалежно від того, ким вони допущені

Повноваження прокурора

1

Доручення слідчому

Проведення слідчих (розшукових) та інших процесуальних дій

2

Погодження клопотань

Погодження або відмова у погодженні клопотань слідчого до слідчого судді

3

Скасування рішень

Скасування незаконних або необґрунтованих процесуальних рішень слідчого

4

Самостійні рішення

Прийняття процесуальних рішень у передбачених законом випадках

5

Повідомлення про підозру

Повідомлення особі про підозру або доручення цього слідчому

6

Завершення розслідування

Закриття провадження або затвердження обвинувального акта

Повідомлення про підозру

Критична відповідальність прокурора

Повідомлення про підозру є не просто процесуальним документом, а публічним актом державного обвинувачення на початковому рівні. Прокурор оцінює достатність доказів, несе відповідальність за обґрунтованість та визначає момент, коли держава готова офіційно заявити про підозру особі.

Утримання від передчасного переслідування

Недопущення використання підозри як інструменту тиску

Уникнення формального копіювання фактів без аналізу доказів

Непродумане або формальне повідомлення про підозру підриває довіру до обвинувачення ще до початку судового розгляду.

Реакція на порушення та взаємодія із захистом

1

Виявлення порушення

Прокурор зобов'язаний реагувати на порушення закону з боку слідчого

2

Прийняття рішення

Скасування постанов, надання вказівок, зміна підслідності

3

Розгляд клопотань захисту

Надання мотивованих відповідей на звернення сторони захисту

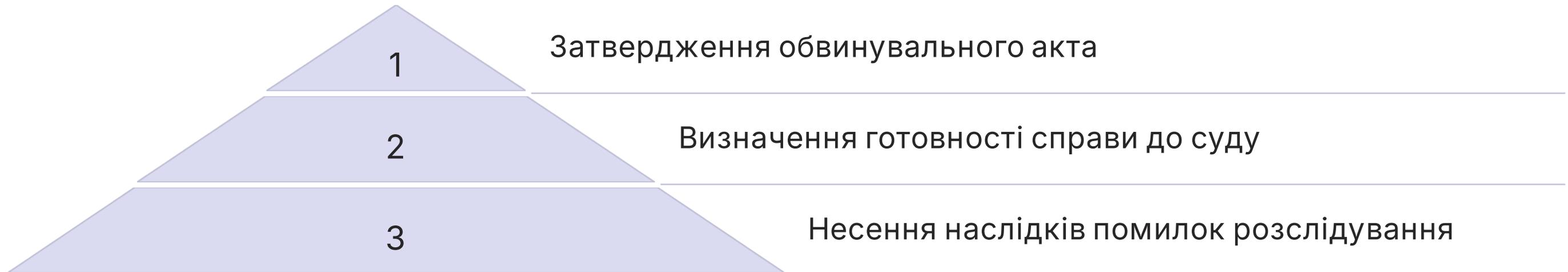
4

Забезпечення рівності

Гарантування рівних процесуальних можливостей для обох сторін

Пасивність прокурора у реагуванні на порушення фактично означає схвалення порушень. Ігнорування позиції захисту або формальний підхід до її аргументів створює передумови для втручання слідчого судді і підриває авторитет прокурора як процесуального керівника.

Відповідальність за результат розслідування

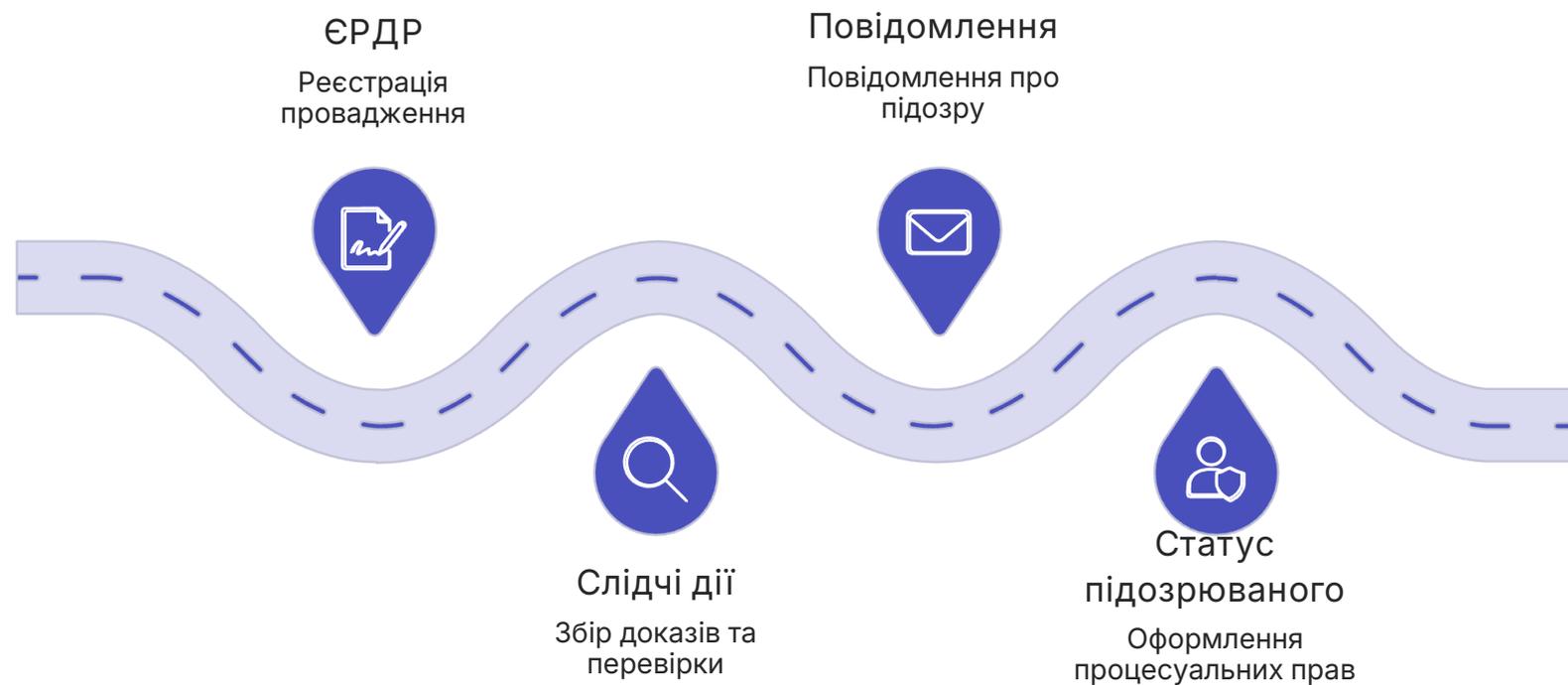
Саме прокурор є тим суб'єктом, який персоніфікує відповідальність держави за якість і законність досудового розслідування. У кінцевому підсумку саме прокурор затверджує обвинувальний акт, визначає готовність справи до передачі до суду та несе репутаційні й процесуальні наслідки помилок, допущених на досудовому розслідуванні.

Тому процесуальне керівництво — це не формальна функція, а обов'язок приймати складні, відповідальні та юридично виважені рішення.

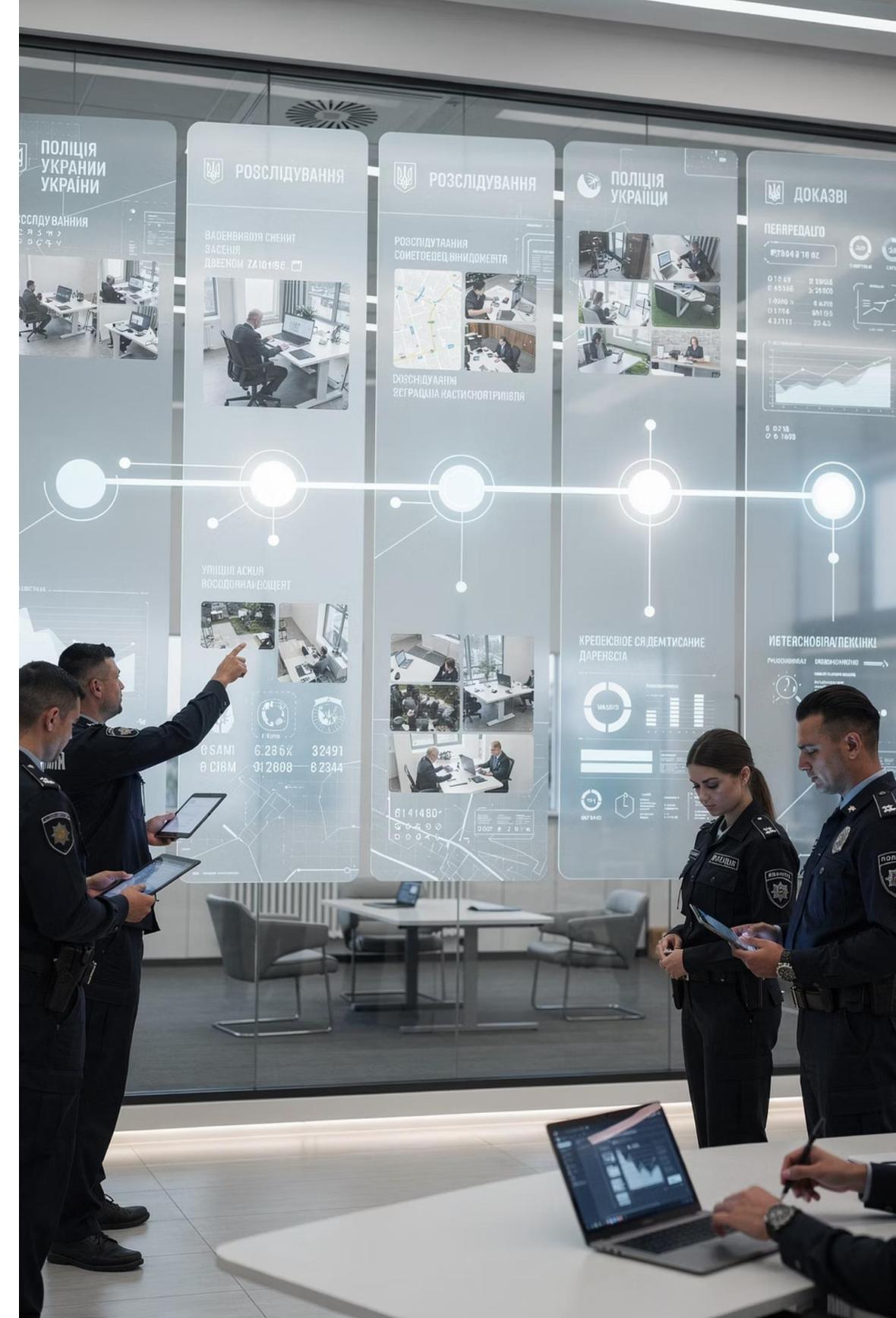
- ❏ Методичний акцент: Прокурор на досудовому розслідуванні — це не "старший слідчий", а фігура, через яку держава несе відповідальність за кожне процесуальне рішення.

Процесуальний таймлайн досудового розслідування

Досудове розслідування — це не хаотичний набір процесуальних дій, а чітко структурований процес у часі. Кожен етап має свої правові наслідки, і навіть одна дія або один день можуть кардинально змінити правовий режим для всіх учасників провадження. Розуміння цієї часової послідовності є критичним для майбутніх правників.

Ключові точки уваги: допит особи як "свідка" з підозрілими питаннями, затримання без попереднього повідомлення про підозру, застосування спеціального порядку повідомлення. Саме в цих моментах найчастіше виникають порушення процесуальних прав.

Механізм виникнення

Як виникає статус підозрюваного

Статус підозрюваного виникає не просто з появою документа, а через складний процесуальний механізм. Це ключовий момент, який трансформує правове становище особи в кримінальному провадженні та активізує широкий спектр процесуальних гарантій.

Критично важливо розуміти: статус може виникнути навіть без особистого вручення повідомлення, якщо застосовується спеціальний порядок повідомлення згідно з КПК України.

Ключові елементи

- Процесуальне рішення прокурора або слідчого
- Повідомлення особи (звичайне або спеціальне)
- Виникнення статусу підозрюваного
- Активація процесуальних прав
- Застосування процесуальних гарантій

1

Прийняття рішення

Слідчий або прокурор приймає рішення про повідомлення про підозру

2

Повідомлення

Особисте вручення або спеціальний порядок повідомлення

3

Виникнення статусу

Особа набуває процесуального статусу підозрюваного

4

Реалізація прав

Активуються всі права сторони захисту

Підозра vs Обвинувачення: Критичні відмінності

Одна з найпоширеніших помилок студентів-правників — змішування понять повідомлення про підозру та обвинувального акта. Ці процесуальні документи мають принципово різні функції, стандарти доказування та правові наслідки. Розуміння цієї різниці є фундаментальним для правильного застосування норм кримінального процесу.

Критерій	Повідомлення про підозру	Обвинувальний акт
Стадія провадження	Досудове розслідування	Судове провадження
Стандарт доказування	Обґрунтована підозра	Доведеність вини поза розумним сумнівом
Процесуальна функція	Запуск кримінального переслідування	Передача справи до суду для розгляду
Правові наслідки	Набуття статусу та активація прав захисту	Початок судового розгляду
Можливість зміни	Можливе уточнення підозри	Обмежені можливості зміни обвинувачення
Вимоги до обґрунтування	Достатність для початку переслідування	Повнота для судового вирішення

Ця таблиця має стати вашим орієнтиром при аналізі процесуальних документів. Запам'ятайте: підозра відкриває двері для розслідування, обвинувачення — для судового розгляду.

Анатомія законної підозри

Повідомлення про підозру — це не просто формальний документ. Це процесуальне рішення, яке має відповідати чітким законодавчим вимогам. Розуміння структури та змісту підозри дозволяє критично оцінювати законність процесуальних дій органів досудового розслідування.

1

Фактичні обставини

Конкретний опис діяння: що, де, коли, як і за яких обставин було вчинено. Без абстрактних формулювань, лише конкретні факти.

2

Докази

Посилання на конкретні докази, які підтверджують фактичні обставини. Не перелік, а саме посилання з зазначенням номерів томів справи.

3

Правова кваліфікація

Точна статті (частина, пункт) КК України з обґрунтуванням, чому діяння підпадає саме під цю норму.

4

Суть підозри

Чітке формулювання того, в чому саме підозрюється особа. Це серце всього документа.

Критична навичка юриста — вміння читати повідомлення про підозру не як простий текст, а як процесуальний документ, кожне слово якого має правове значення.

Якість повідомлення про підозру

Порівняльний аналіз

Не всі повідомлення про підозру створені однаково. Існує принципова різниця між добре складеним процесуальним документом та формальною "відпискою". Ця різниця визначає не лише якість роботи органів досудового розслідування, але й подальшу долю кримінального провадження в суді.

Добре складена підозра

Конкретні факти

Точні дати, місця, обставини. Кожна деталь перевірена та документована.

Прив'язані докази

Кожен факт підтверджується конкретним доказом з посиланням на матеріали справи.

Чітка мова

Юридична точність без канцеляризмів. Зрозуміло і підозрюваному, і суду.

Мінімальний ризик

Витримає перевірку слідчим суддею та судом першої інстанції.

Формальна підозра

Загальні формулювання

Розмиті твердження: "в період часу", "за попередніми даними", "на території".

Декларативні докази

Загальні посилання на "матеріали справи" без конкретики.

Оціночна мова

Замість фактів — оцінки: "очевидно", "імовірно", "можливо".

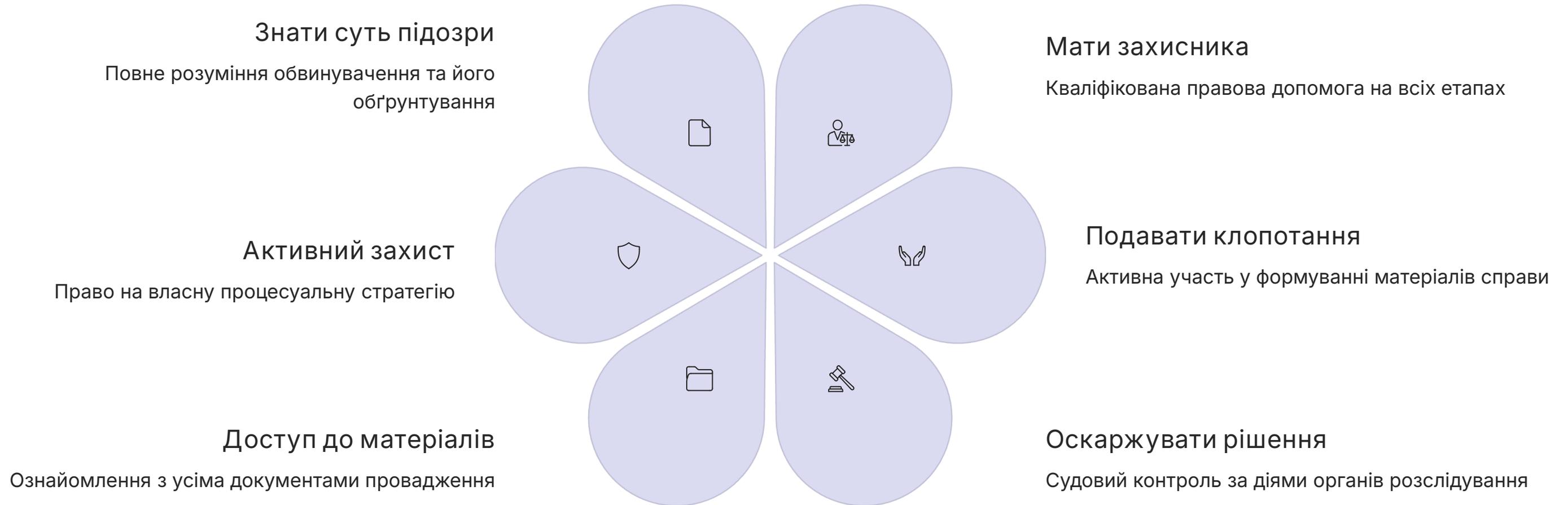
Максимальний ризик

Висока ймовірність скасування або повернення на доопрацювання судом.

Контраст між цими двома підходами допомагає запам'ятати основні вимоги до якості процесуальних документів. Саме через такі формальні підозри суди змушені закривати кримінальні провадження.

Система процесуальних прав сторони захисту

Права підозрюваного — це не просто список положень закону, а взаємопов'язана система процесуальних гарантій. У центрі цієї системи знаходиться фундаментальне право на захист, від якого розходяться всі інші процесуальні можливості. Розуміння цієї системи як цілого дозволяє ефективно використовувати кожне окреме право.

Захист — це не пасивне чекання вироку, а активна процесуальна діяльність, спрямована на захист законних інтересів підозрюваного на кожному етапі досудового розслідування.

Алгоритм оскарження процесуальних рішень

Оскарження — це не просто право, а процесуальний механізм забезпечення законності під час досудового розслідування. Багато студентів бояться цієї теми через уявну складність, але насправді алгоритм оскарження є логічним та послідовним. Розуміння цього механізму трансформує теоретичні знання в практичний інструмент захисту прав.

Що оскаржується

- Бездіяльність слідчого або прокурора
- Рішення про відмову в задоволенні клопотання
- Процесуальні дії під час розслідування

Хто може оскаржити

- Підозрюваний особисто
- Захисник підозрюваного
- Законний представник

Повноваження суду

- Визнати дію незаконною
- Зобов'язати вчинити дію
- Скасувати рішення

Роль прокурора в досудовому розслідуванні

Очікування vs Реальність

Найпоширеніший стереотип серед студентів — сприйняття прокурора як простої "сторони обвинувачення". Насправді процесуальна роль прокурора значно складніша і багатогранніша. Розуміння реального статусу прокурора є ключем до розуміння всієї системи досудового розслідування.

Аспект	Формальне уявлення	Реальний статус
Основна роль	Погоджувач дій слідчого	Процесуальний керівник досудового розслідування
Відповідальність	Розмита між слідчим та прокурором	Персональна відповідальність за законність розслідування
Функція	Контроль за діями слідчого	Баланс між законністю та ефективністю
Повноваження	Обмежені погодженням	Широкі організаційні та процесуальні
Незалежність	Залежність від слідчого	Самостійність у прийнятті рішень

Прокурор як процесуальний керівник несе відповідальність не лише за обвинувачення, але й за дотримання прав підозрюваного, законність доказів та справедливість процесу загалом. Саме тому тема процесуального статусу прокурора є центральною в курсі досудового розслідування.

Ключові повноваження

- Організація розслідування
- Процесуальні рішення
- Нагляд за законністю
- Підтримання обвинувачення

Перевірте своє розуміння

Виявіть процесуальні помилки

Критичне мислення — найважливіша навичка юриста. Нижче наведено три твердження, які часто можна почути від студентів або навіть практикуючих юристів. Але всі вони містять принципові помилки в розумінні кримінального процесу. Спробуйте визначити, що саме неправильно в кожному з цих тверджень і чому.

Твердження №1

"Без особистого вручення повідомлення про підозру статус підозрюваного не виникає"

Твердження №2

"Прокурор не несе персональної відповідальності за дії слідчого під час розслідування"

Твердження №3

"Повідомлення про підозру фактично означає, що вина особи вже доведена"

Методична порада: Спробуйте спочатку самостійно визначити помилки, а потім обговоріть свої відповіді з колегами. Саме через такі дискусії формується глибоке розуміння процесуального права.

Підказка для аналізу

При аналізі кожного твердження зверніть увагу на: норми КПК України, практику ЄСПЛ, рішення Верховного Суду, а також логіку процесуальних гарантій прав людини. Помилки пов'язані зі змішуванням форми і змісту, процедури і статусу, підозри і доведеності.

Ментальна модель досудового розслідування

Ваш "якір пам'яті"

Завершуючи вивчення теми, важливо мати чітку ментальну модель, яка допоможе систематизувати всі знання. Ця модель стане вашим орієнтиром як під час іспиту, так і в майбутній юридичній практиці. Запам'ятайте цю послідовність — вона відображає логіку всього кримінального процесу.

Пам'ятайте: кримінальний процес — це не просто правила, це система гарантій справедливості. Кожен елемент цієї системи має своє місце та призначення в забезпеченні прав людини.